

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Kolek (štampelj) zneso vselej 30 kr.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo

Naročnino prejema opazništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 163.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemam velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljav velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

Španska in liberalizem.

Špansko ljudstvo se je bilo eno med prvimi vdalo spačeni umni oliki, ki pod imenom liberalizma ostrupi in razje vse, kar se jej vda. Ko sta l. 1820 Quiroga i Riego na čelu Afrancesados-ov podpihovala armado k upor, izvolila sta si s ptujim denarjem podkupljena šuntarja lep, od ta čas pa tako oskrnjen naslov „liberalcev“, zvesto ostale podložnike pa sta pozivala „servilce.“ Petdeset let se je od tačas šopiril ta „liberalizem“ na polotoku in vzročil tako razrušbo, da so se popolnoma zgubili pojmi o patriotski dolžnosti in politični časti. Če hočemo razumeti najnovejše dogodke v Madridu in njih nasledke v pokrajinah, moramo se nazaj ozreti na zgodovino teh 50 let in v poštev vzeti, kako je ničvredno „liberalno“ gospodstvo spremenilo špansko ljudstvo. Pod svojimi postavnimi kralji in starimi zgodovinskimi ustavami bilo je to ljudstvo bogato mogočno in ponosno. Španjec je šel celo za plugom s plaščem, klobukom in mečem, liberalizem pa je to ljudstvo spremenil v revno, podkupljivo, nesamostojno množico. Ta spridenost se je pričela in sicer od zgoraj od prestola, tako „liberalno“ in tako nečimerno, da je sedaj komaj še kaj spriditi mogoče.

Pred vsem se je odstranila najviša avtoriteta v državi, postavni kralj, kterega je Španjec čislal z verskim spoštovanjem, in kraljevo vlast si je bila prisvojila prekanjena

Kristina v imenu svoje nedorasle hčere Izabele. Ko se je tako prelomilo kraljevsko pravo, sledila je nezakonitost za nezakonitostjo. Cerkev se je obropala, družinski in obrtniški red razvezoval, ustava vsako leto premenjevala in odstranjevala se pokranjinske pravice. Državni novci so se trtili, državne pogodbe se niso spolnovale, štibra je rastla, šole stale so zaprte, ljudstvo je božalo in divljalo, korupcija, od dvora izišla, se je razširjala v zmirom več kroge in naposled skoro objela ves narod. Pod nenravno in nejakto vladarico Izabelo tekmovali so politični veterinjaki in ljubljenci, drug memo družega slabiji, za vodstvo državne uprave, pa ne da bi s tem zadostovali opravičeni ali pregrešni častiželjnosti, temveč da bi si napolnili žepe z državnimi denarji. Revolucije, razglasi (pronunciamento) in dvorni upori so si sledili v čedalje večih hitrici. S početka so se drzno izpeljevali z orožjem v roki in uporniki se niso bali za življenje. Kmalu pa dobila je dobičkarija, ktera je bila vzrok vsega prej imenovanega početja, nizek in nečimern značaj. Če so kakega ministra spodrinili s stola, šel je smeje z napolnjeno vrečo proč, k večemu z mislijo, da zna pri priliki še kedaj pospeti se nazaj. Njegov naslednik ni bil nič boljši skrbel je le za se in za svoje in odstopil potem prostor pri dobro natlačenih jaslih zopet drugemu. Pri eni tacih sprememb morala je patudi kraljica narediti prostor; zakaj? tega ne ve nihče natanjko povedati. Potem se je igrala komedija z laškim princem Don Amadejem,

kteri se je 11. februarja preteklega leta umaknil republikli. Pa že 24. aprila padla je prva njena ustava po Castelarju in njegovih družnikih in zdaj se je njim enako zgodilo. Nekoliko polkov se postavilo je pred palačo „souverènih kortesov“; častnik vstopi v zbornico in izroči predsedniku pismo, v katerem se kortesi „prosijo“, naj se razidejo; oni to storé; kričači „slavepolne ustaje“ pa po telegrafu naznanijo svetu, da so nastopili vlado in reč je dognana. Tako globoko se je pogreznilo špansko ljudstvo, tako prazno je in neimajoče nobenega čutstva za pravo, svobodo, samostojnost in čast, da sme tako sramotno vsakdo ž njim igrati in iz jarma vprezati ga v jarem.

Španska je sedaj ravno na tistem mestu, kakor pred štirimi leti, ko je morala Izabela pobegniti iz dežele; v socijalnem in denarnem oziru pa je tako revna, kakor še nikdar ne, odkar stoji. To je sad duševnega propada, s kterim vedno in vselej neha liberalizem, ki vse izpodje in vse razruši, ki zna le podirati, nikdar ne pa vtrditi omahajoče države ali v blagostanju ohraniti naj mogočnejšo in naj srečnejšo. Španska to britko skuša, vendar pa je tudi za njo še nekaj upanja.

Mala krajina baskiških dežel se je znala odtegniti „liberalni“ poplavi in ohraniti si pod zaštitom svojih Fuerosov zdrave položaje. Tam je še doma lojalno čutstvo, cerkveno žitje in ljubezen do svobode; zato ima tam postavni kralj Karlos naklonjenost in pomoč, in zato je samo od tam mogoče oživljenje nesrečne Španije.

Podlistek.

Mladi Ladis.

(Povest iz sodanjega časa; poslovenil I. S. Gombarov.)

(Dalje.)

Katreja je vlekla dekle za seboj v hišo in tu ste se vsedli in pogovarjali.

„Glej, Micika“, pravi Bolnarica, „Ladis je zapovedal, da mora v gornji hiši proč vse staro pohištvo, kterega še imam od svojega očeta; on bo iz mesta novo in bolj gosposko poslal. To staro ropotijo sezgite, je rekel. In ker sem jaz hudo nasprotovala, je rekel, naj spravimo k vinogradu, kar nas je volja, za ondi je še dobro.“

„Hm“, pretrga Micika Katrejino pripovedko.

„Potem je naročil, naj se ves hram olepša; zdaj je preveč priprost in starinsk. In vendar je naš hram najlepši v celi okolici. Ladis je vendar rad imel poslopje, ktero je kakemu gradu podobno.“

„On bi pač rad hišo, kakoršne so po mestih.“

In Bog vé, kdo bo potem tu stanoval?

„Ah, Bog nas varuj vsega hudega; jaz se zmiraj bojim. Če enkrat kdo navdan sedanjega duha začne popravljati in predelovati, ne more nikoli nehati, ker ima vse za slabo, kar je

bilo poprej izvrstno. Jaz pa tega ne bom mogla gledati. Če Ladis tukaj vse po mestni šegi uravna in vse zavrže, kar je meni ljubo in drago, kar mi zbuja veliko prijetnih spominov, tedaj tukaj ne ostanem. Jaz tega ne bi mogla prenašati.“

„To vam pritrdim, teta! Tudi jaz ne bi ostala. Toda žalostno je, če se mati mora umikati zavoljo nevhvaležnega sina. No, pa za vas, teta, še se lahka vse na dobro obrne, za me pa je vse proč. Za me je proč veselje in sreča in najbolje bi bilo, ko bi nmrila.“

„Zaupaj na Boga, ljubo dete, on te ne bo zapustil. Čas zaceli tudi srčne rane. Ti si še mlada in zdrava; za te hrani bodočnost še veliko skritega. A poglej mene, ki sem stara in slaba in kakor sama vidiš, — od celega sveta zapuščena.“

„Jaz vas nikoli ne bi zapustila, ko bi ne bila prisiljena. Kako rada bi pri vas ostala! Pa kakor je zdaj z menoj, pač sami vidite, da v ta hram več ne morem priti. Danes sem vas tukaj obiskala zadnjikrat.“

Katreja dolgo ni nič odgovorila, naposled pa z nekakim britkim glasom reče: „Morebiti da tukaj, v tem hramu. — Pomisli nekoliko, kar sve govorile. Bog te obvari!“

Težko ste se ločile. Obema se je zdelo, da tako britkega trenutka še niste preživele.

V.

Čez nekoliko dni je dobila mati Katreja od svojega sina list, v katerem jej naznanja, da je neka družina iz mesta prvo nadstropje najela za poletno prebivanje, in da bo kmalu vun se preselila. On je pogodbo z jako pogodnimi pogoji sklenil, in nadja se, da bo mati sprejela to družino prijazno. Prav za prav zoper to Bolnarica ni nič rekla, čeravno jej ni bilo po volji, da bodo tuji ljudje prišli stanovat v njen hram. Ali ker Ladisu ni veliko zaupala, je za to pogodbo iskala raznovrstnih vzrokov. Na videz je vendar potrla vse skrbi in dvome in mirno pričakovala, kar ima priti. Nekoliko dni pozneje se res že pripeljajo veliki vozovi pohištva po cesti proti vasi in pred Bolnarjevim hramom obstojijo. Vaščani še kaj takega niso videli. Ker je že večer bil in so bili ljudje iz polja že domu prišli, zbirali so se v velikem številu okoli voz, kar je Katrejo še bolj jezilo. Po svojem priprostem ponižnem mišljenju se jej je strašno zdelo, ako bi si ljudje mislili: „Glejte, komaj so starega poštenega Bolnarja odnesli iz hrama, vozi se že v njo hudič napuha in prevzetnosti“. Take misli bi bile res morale obhajati ljudi, ki so vse to gledali; vaščani so le zijali videti, kako so raznovrstne polirane in umetno rezane stole, mize, postelje in celo glasovir pazljivo sprav-

Avstrijsko cesarstvo.

Slovenske dežele. Iz Ljubljane, 15. jan. „Narod“ od 14. t. m. povdarja, kako je dr. Zarnik pri letošnjih sejah deželnega zbora enkrat izrekel željo, naj bi že nehali boji za narodnost, naj bi ne bilo več take stranke, ki je v djanji sovražna naši „narodni eksistenci“; naj bi se pač morda ločili v liberalce in neliberalce. To se pravi, „Narodovci“ bi se medeno radi sklenili zoper katoliško reč, samo da bi ustavoverci hoteli po slovensko „bev“ ali „mev“ zagolčati in bi potem oboji skupaj naš narod „omikovali“ v „Tednikovem“ in „Tagblattovem“ pomenu. Toda ta „omika“ ni nič drugega, kakor dokončni pogin pretvezane „narodne eksistence“. Brezverci še nobenega naroda na zemlji do razcveta povzdignili niso in tudi slovenskega ne bodo, pač pa bi pospešili njegov „verski in narodni“ pogin. Slovenci, ne poslušajte čivkanja tacih tičev. Zedinite se vsi, pa ne v liberalnem, ampak v katoliškem taboru.

Iz Dolenjskega, 11. jan. (Oporekovanje civilnemu zakonu.) Sedanji čas se veliko sliši in bere o civilnem zakonu, kakor da bi prosto ljudstvo ne imelo družih želj in skrbi in bi bilo Bog vé kako vneto za civilni zakon. Pa slovensko ljudstvo, in še posebno mi Dolenjci, smo vedno zvesto vdani sv. katoliški veri in ne maramo za civilni zakon, ampak ga popolnoma zavržemo. Katoliška cerkev je od nekdanj imela in še ima sv. zakrament zakona, kterege je Bog sam prvima starišema v raju postavil. Tam je bila prva poroka, kateri je bil Bog sam priča in katero zvezo je Jezus potrdil in povzdignil v zakrament. Oblast sv. zakramenta deliti pa je Jezus dal apostelnom in njih naslednikom, nikakor pa ne posvetnim lučnjakom, kantonskim glavarjem ali županom. Župan, ki dostokrat komaj zna brati, naj bi namesto g. fajmoštra ženinu in nevesti bral zakonsko prisego (morda celo po latinsko?), to bi se nam prostim ljudem zdelo kaj smešno in imeli bi tako poroko za neveljavno, ali da po domače povem, za cigansko poroko. Vi liberalci, ki hočete biti naši vodniki, svetite nam naprej, dajte svojim sinovom in hčeram civilni zakon, in če bomo čez kaj let videli, da bo

ljali v hram. Kako se je vse bliščalo in lesketalo! Pa Katreja je imela zastoj strah, da bi jo ljudje kaj pikali. Gledali so pač, čudili se in molčali. To je bilo nenavadno, ker znano je, kako rad se ubožec maščuje nad bogatinom z ostrimi besedami in hudobnimi opazkami. Ali so vedeli, kaj o tem mati Katreja misli, ali pa je že javno mnenje o Ladisu bilo tako dobro, da si nihče ni upal nič reči?

Na tihem je Bolnarica godrnjala in zdihovala, ko je morala staro pobištvo za nekaj časa spravljati na dilje, novo pa pomagati v red postavljati. Videlo se je, da je v tem kaj spretna in da ni bila iz nevednosti zoper gosposko pobištvo, ampak le iz ponižnosti, ker se jej tak lišp ni zdel dostojen za kmečko gospodinjo. Zdaj se je tolažila s tem, da je pobištvo tuje družine, ki za stanovanje plačuje.

Ko je Bolnarica o tem še premišljevala, nastal je nekega dne med hlapci in deklami velik hrup. Pripeljali so namreč na velikih vozovih čudne stroje s kolesi, potači, šinjami, jermenji, česar še nobeden ni videl. Posebno so občudovali mašino za mlatev. Ko so jo drugi dan postavili in začeli mlatiti, je vse popustilo svoje delo in prihilelo gledat to čudo. Vse to se je vršilo, dasiravno Ladislava ni bilo doma. S stroji je namreč poslal zvedene može, ki so razlagali in kazali hlapcem in deklam, kako

pri vaših princezinjah v svilnatih oblekah ta zakon držal, potem bomo tudi mi prosti ljudje z velikimi skoki koračili za vami!

(Podpisanih je lepo število srenjskih mož.)

Štajarska. Iz Gradea, 14. jan. Katol. pol. društva so poslala knezu Lichtensteinu, ki je bil, kakor znano, pri volitvah za državni zbor propadel proti c. namestniku Kübecku, 40 adres, v katerih se mu zahvaljujejo, da je bil pripravljen žrtovati se za pravice katoliškega ljudstva Štajarskega. Knez se jim je zahvalil v odprtem pismu, kterege je objavil v „Sonntagsboten“ in jim zagotovil, da se bode vedno bojeval za pravico in za sv. katoliško vero. Naša konservativna stranka se lepo vtrjuje. Mnogo k temu pripomorejo shodi katoliško-konservativnih društev, pri katerih se ob enem zbuja politična in katoliška zavest. Tukajšnje društvo bode brž ko ne za 3. februar napravilo tak shod, k kateremu mislijo tudi povabiti priprosto ljudstvo z dežele. Govorilo se bode o stanju delavcev, časnikarstva in umetnije in upamo, da se bode ljudstvo, kakor vselej, prav v obilnem številu vdeležilo tega shoda. — V deželnem zboru so se 12. t. m. razgovarjali o novih zemljiščinih knjigah. Sklenili so, da si deželni zbor pridrži njih vravnavo, le malo govornikov je bilo za to, da se ta reč prepusti državnemu zboru.

Sp. Avstrijsko. Z Dunaja 13. jan. — Nedavno je na svitlo prišla nova brošura: „die Lage des niedern Klerus in Oesterreich“, se ve anonimna. Pisatelj vse sedanje zametuje, vse hoče prekucniti, zabavlja zoper semenišča, zoper škofove, škofovsko oblast in rešenje edino pričakuje le od državne oblasti. Cerkevno pravo čisto uničuje in cerkev izdaje državi, jo postavi celo pod državo. Nazadnje stavi nekatere predloge: „Privatni patroni naj se spremene v cesarske, semeniške predstojnike in bogoslovne profesorje naj bi edino le imenovala državna oblast, zmožnost za samostojno pastirsko službo naj bi skazala spričevala bogoslovskih študij, večletna služba in pa državna skušnja. Všeč mu je postava, ktera škofom jemlje sodnijsko oblast in obljubi brambo kleriku, ki se noče podvreči škofovi razsodbi, zato stavi

imajo kaj narediti. Eden hlapcev, Jaka po imenu, je bil pismeno od Ladisa postavljen za oskrbnika in vodnika pri teh novih gospodarskih poskusih. Jaka je bil že od nekdanj v posebni milosti pri Ladisu; le on je smel gledati ga in opazovati, kadar je v počitnicah doma risal ali malal.

Dokler je bil Ladis v mestu, je zavoljo gospodarstva le Jaku dopisoval; in če se je kaj posebnega dogodilo, moral mu je Jaka naznaniti. Zdaj, ko je Ladis sam gospodar postal, je Jaku pšenica cvetela. Kmalu so vsi vedeli, da je Jaka desna roka Ladisova. Čeravno materi Katreji nikoli ni odrekel dostojnega spoštovanja, godilo se je vendar pri hramu vse po njegovih ukazih. On je najel tudi vrtarja, ki je prazni prostor pred hramom spremenil v lep vrt in poti po vrtu posul z belim peskom. Cesto do hrama so morali prestaviti bolj nazaj za hram, ker ni lepo, da bi vozili seno ali celo gnoj memo vrat. Tako je bilo vse po Ladisovi volji „v red postavljeno“. Hram je bil pobeljen, vrata in okna pobarvana, na oknih nove polke, da je res bil videti, kakor kak gradič med drugimi lesenimi ali na pol podrtimi kočami. Zdelo se je, kakor da bi celo Katreja je z nekakim ponosom vse to opazovala, a v srcu je nad vsim tem občutila več žalosti, nego veselja. (Dalje prih.)

predlog, „dass eine Amovirung, Versetzung, Bestrafung eines Geistlichen nur auf Erkenntnis eines k. k. Gerichtes nach gehöriger strafgerichtlicher Procedur vor geprüften Richtern im Namen seiner Majestät stattfinden möge.“ — Kaj ne, lepi predlogi? In stavi jih „einer aus dem niedern Klerus“, kakor se pisatelj podpiše.

Pravi se, da je zgodovina učiteljica; ta kaže, da je cerkveno življenje, da so dobri nravi, red in blagostanje zmiraj pešali, kadarkoli je državna oblast hotela cerkev in njene služabnike po svoje reformirati, da se je pa vse življenje npravno in vidno dvignilo ter oživelo, kadarkoli država ni ovirala cerkve popravljati človeške napake in slabosti, ktere so se jej vrinile in se jej zmiraj vrvivajo, po svojih zakonih neodvisno od države. Enaki vzroki pa imajo zmiraj enake nasledke. Pustite cerkev na miru, ne zadržujte jej prostega gibanja, pustite, da njeni duh vse kroge prešine in videli boste, da se bo pričelo novo življenje. Sploh bi pa ovo brošuro bogoslovcem in vsem duhovnom priporočil, da bi jo prečitali in predvarili. Res, vsak želi, naj se vse popravi, kar se je vrinilo slabega, naj se vse le vedno boljša — toda poprav od naznanjenih strani si nihče ne želi, naj se še toliko hlinijo nižjemu duhovstvu in prilizujejo; „timeo Danaos et dona ferentes.“ Ti darovi pa že očitno kažejo svoje roge, s kterimi hočejo predreti trdni zid cerkvene hierarhije, ter zatrositi v njo razpor in zaničevanje avktoritete — ker po liberalizmu smrdi.

Naj še to dodam, da je nekdo, ki ima menda precej dober nos, jezuitom na Dunaju napovedal, naj počasi kopita zbirajo, ker do meseca julija bodo iz Avstrije prognani. Ministerstvo jih sicer prav iz srca sovraži, a ono samo bi jih še ne spodilo — toda na Dunaju so fotografi, kateri pruske prekrasne postave fotografujejo in ti hočejo ministerstvo prisiliti, da se jezuiti spode. O srečna Avstrija! Ko jezuitov več ne bo, potem ne boš v nobeni vojski več tepena, noben krah te ne bo več zadel, med in mleko se bo v tebi cedilo, nobenega pomanjkanja ne boš več trpela!

— Cesar so 14. t. m. prišli iz Pešte na Dunaj ter bodo predsedovali ministerskemu svetu, ki bode pretresoval konfesijonelne postave. Vnanjim listom se z Dunaja piše, da cesar ministestvu ne bodo privolili državnemu zboru predložiti jih. Vodja liberalnih ustavovercev pa, dr. Herbst, tišči in sili z njimi na dan. Ministerstvo bi ga rado pregovorilo, da naj potrpi, če bode pa vendar le staval dotične predloge, pretilo bo neki z odstopom in propadom ustavoverne sisteme, in če tudi to ne bo pomagalo, skušalo bo z velikimi posestniki, Rusini, pravno stranko, in Poljaki pridobiti si večino zoper Herbstove predloge. Upamo pa, da se ne bodo vse stranke ministrom dale rabiti za orodje, saj pravna stranka gotovo ne; pri veternejakih Poljaki je po mnogih skušnjah to pač mogoče. Na vsak način pa je ministerstvo v hudi zadregi in nevarnosti; če namreč zmaga Herbst, spodkopana je veljava njegova navzgor, če pa zmaga ministerstvo s pomočjo konservativnih poslancev, zgubi zaupanje ustavovercev, ki mu bodo obrnili hrbet. Sicer pa se je agitacija za posilni civilni zakon tudi med občinstvom že pričela in prav po tistem receptu, ki se je pokazal tako izvrstnega pri odpravi konkordata in vpeljavi konfesijonelnih postav. Dunajski mestni odbor, se ve, stori začetek. Pravni odsek je namreč sklenil v odboru nasvetovati prošnje do obeh državnih zbornic za vpeljavo posilnega civilnega zakona, in ni dvombe, da bode ta nasvet z

veliko večino sprejet. Občinski odbori raznih glavnih mest bodo sledili in cela druhal konstitucionalnih in političnih društev se jim bo pridružila.

Pravni odbor dunajskega mestnega sveta motivira svojo prošnjo z zadrego staro-katolikov, katerih je na Dunaju po njegovem mnenju že nad 1000 družin. V zadnjih 3 letih se je sklenilo 194 staro-katoliških zakonov, kateri so po postavi neveljavni in krščenih je bilo po staro-katoliško več ko 300 otrok, kateri so postavno nezakonski. Konfesionelne postave tedaj ne zadostujejo, potreben je posilni civilni zakon, kateri je tudi iz mnogo drugih vzrokov postal neobhodno potreben. Liberalni listi se hudujejo, da se pravni odsek sklicuje na starokatoličane, državnemu zboru pa bo prošnja zavoljo tega ravno tako dobra došla.

Česka. Včeraj so se vršile volitve državnih poslancev za mesta. Ni dvoma, da so bili voljeni od staročehov priporočeni kandidati. „N. L.“ so že naprej napovedovali propad mladočehov. Vendar so ti v vsakem volilnem okraju stavili svoje kandidate in na vse strani razposlali svoje privržence, da bi obdeležovali volilce za mladočeske kandidate. Opravili ne bodo nič, ampak še bolj pri ljudeh prišli ob zaupanje.

Tirolska. O šolskih postavah se v liberalnih krogih govori, da Stremajer škofom ne bode dal le virilnih glasov v deželnem šolskem svetu, ampak jim tudi pripoznal pravico s svojim „Veto“ uničiti vse sklepe. Pa stara „Pr.“ upa, da se bo razkrušila sprava o šolski zadevi, ker je s „Vat.“ istega mnenja, da šolska postava, ki dobi potrjenje briksenškega škofa, za katoličane mora imeti potrebno garancijo, in da se bodo Tirolci v šolski postavi le porazumeli, če se postavno garantirajo njih zahteve. Nekteri listi so vedeli povedati, da so hoteli Lasser, Taaffe in Stremajer z razpravami o šolskih postavah Tirolski deželni zbor odvrniti, da bi ne bil oporekal neposrednim državnim volitvam. Pa vse nakane so bile zastonj in zbor je 14. t. m. izrekel svoj protest proti volilni reformi.

Ogrska vlada je, kakor smo že povedali, zaukazala, da se preiskuje volitev v Pančevi. Madjarski listi namreč trdijo, da so Srbi med volitvijo zaprli nekaj madjarskih volilcev; pa to še ni dokazano, pač pa so madjari res zaprli nekaj nasprotnih nemških volilcev, da se niso mogli poslužiti volilne pravice.

— Komisija enainvajseterih je sklenila k posvetovanju dopustiti stenografe. — Tisza je v zboru vlado vprašal, kolik bi bil pomanjkljiv, če se ohrani sedanja sistema in koliko zneskov bi se moralo izdati. Szlavi je obljubil to pojasniti.

Hrvaška. Naši bratje Hrvatje so jeli posnemati Slovence v tem, da so po našem društvu sv. Mohora, katero pri nas že toliko let dela tako blagovito za duhovno povzdigo našega naroda, osnovali si društvo sv. Jeronima za izdavanje spisov za prosto ljudstvo, katero je že tudi spravilo na svetlobo nekaj prav primernih in koristnih knjižic in imelo bode 22. t. m. v dvorani nadškofovskega semenišča svoj letni shod. Konec preteklega leta pa so si ustanovili po bratarni, katero je Slovencem osnoval I. 1852 ranjki Slomšek, da bi zedinili razkolnike k sv. kat. cerkvi, tudi Hrvatje društvo sv. Cirila in Metoda, kateremu je namen podpirati katolike obojega obreda blagotvorno ali materijalno in duševno, podpirati sploh Slovane na vzhodu. Znano je,

kako hudo se godi vzhodnim Slovanom sem ter tje po šolah in v cerkvi, in mišovali smo že davno, da slavni Strosmajer ni storil kaj več ravno v tem oziru; tim bolj nas veseli to blago početje, katero je sedanji ban Mažuranić naglo potrdil, in kateremu pokrovitelj je zagrebški nadškof Jos. Mihalović, ki je v to daroval že tudi 500 gl. Društvo je pričelo svoje delovanje z novim letom, sprejema hvaležno stvari cerkvene in šolske, ki so še za rabo, vabi družnike, ki so vstanovniki, ako koj ali v desetih mesečnih obrokih plačajo najmanj 30 gl., udje ali uredni članovi I. reda, ako vsako leto dajo 1 gl., II. reda 50 sld., in III. reda 20 sld.; podporni družniki smejo biti tudi kristjani pravoslavni. Vstanovil se je vpravni veliki zbor, kateremu glavni predsednik je g. Alojzij Boroša, častni papežev kamernik in prof. veronauka na realki, pa odbor nadškofije zagrebske, kateremu predsednik je gosp. dr. Štef. Spevec, profesor prava na akademiji v Zagrebu, podpredsednik g. Ivan Pliverić, prebendar, tajnik g. Cvetko Rubetić, kateket, blagajnik dr. Uhlir, prof. realk v Zagrebu. Nadejajo se, da se napravijo tudi po drugih škofijah, n. pr. senjski in djakovski itd. odbori društveni, povrjeniki pa da bodo povsod gg. župniki; in ker je namen temu društvu res jako blag in potreben, mu iz srca želimo najboljšega vspeha, pa tudi obilne podpore med Slovani sploh ter posebej med Slovenci.

Vnanje države.

Pruska. Ni še davno, kar je Bizmark pisal grofu Roonu ter mu čestital, da si prost te „hudičeve godlje“ (Teufelsgeschichte) in boš v pokoju lahko živel. Prav res hudičeva godlja je to, katero meša Bizmark, in vidi se iz tega njegovega izreka, da mu borba zoper katoliško cerkev prizadeva dokaj nemiru in nepokoja. Vendar pa ne miruje, in ni zadovoljen, da se strahujejo in kaznujejo pruski škotje, znosil bi se rad nad francoskimi in spravil jih v zapor. Pa Francoska še ni tako slaba, da bi se vklanjala poveljem Bismarkovim. — Iz Bavarskega došla poročila ne dajejo dvomiti, da so v 23 krajih zmagali katoliški kandidati za državni zbor. — Nadškof Ledohovski, ki je bil za 14. t. m. poklican pred prusko cerkveno sodnijo, ni prišel.

Španjska. Kertagena se je 13. t. m., pravijo, da vsled izdaje poveljnika poglavitne trdnjave, republikancem vdala. 2500 upornikov je na ladiji „Numancia“ pobegnilo v Afriko na Algiersko in so se v Kebiru vdali francoskim gosposkam. Med njimi so Contreras, Galvez in vsi udje uporne vlade. Upor v Kartageni je tedaj zadušen, a vnel se je v Barceloni je bode dal republikancem zopet dokaj opraviti. — Karlisti so iz Angleškega dobili 12 kanon, s katerimi streljajo na Bilbao in so že vzeli terdnjavo v predmestju Portugalete. Tudi Morionesu so v zadnji bitvi vzeli nekaj kanon.

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor Kranjski.

Deseta seja, 12. jan. Na Notranjskem za umrlim gospodom Korenom voljeni poslanec gosp. A. Obreza dá obljubo in si izbere sedež svojega prednika.

Dr. Costa interpeluje vlado, zakaj se na

Notranjskem za 1873. leto ni nič davka odpisalo.

Na dnevnem redu je prva točka poročilo finančnega odseka o prošnji deželnih uradnikov za povečanje plače. Dr. Costa zahteva oziroma na to, da bi se razgovori utegnili dotikati osebnost, obravnavo o tem v tajni seji, dr. Zarnik in br. Apfaltrern pa ugovarjata in po kratkem v po poslušalcih zapuščeni dvorani se sklene, da se ima ta točka javno obravnavati.

Finančni odsek predlaga po poročevalcu Dežmanu, da se ima le nekoliko plač pri dež. odboru povečati, da se 4 službe praktikantov opusté in mesto njih vstanovijo 4 uradniške službe, ter da odslej imajo pri deželnih uradnikih nehati diétni razredi. Vname se dolga in živahna debata, dež. glavar odstopi predsedstvo namestniku gosp. Kozlerju in predlaga za nekatere uradnike višo plačo, dr. Savinšek ga podpira, br. Apfaltrern se izreče zoper nekatere točke, posebno soper odpravo diétnih razredov, dr. Costa pa temu nasprotuje, ker diétni razredi pri dežel. uradnikih nimajo družega pomena, kakor da se ti uradniki ozirajo na državne uradnike istega diétnega razreda in primerjajo svojo plačo s plačo onih, ter tako niso nikdar zadovoljni z njo; tudi pri drugih dež. uradih ni teh razredov. — Kje bo li dežela denar jemala, če bomo vsako leto povečevali plačo uradnikov, kateri pa vendar-le ne bodo nikdar zadovoljni!

Baron Apfaltrern stavi na to predlog, da bi sicer dozdajnim uradnikom ostali diétni razredi, a na novo bi se več ne dopustili. Dežman primerja stalne deželne službe z negotovimi privatnimi, ktere so res bolje plačane; iz tega izvirajo vedne pritožbe. Enkrat se mora ta stvar določno vstaviti, da ne bo vsako leto deželni zbor se imel le s povečanjem plače uradnikov pečati. — Apfaltrernov predlog potem pade, predlogi finančnega odseka pa se po vrsti in le z nekaterimi nevažnimi premembami sprejmó.

Zavoljo pozne ure se potem seja sklene in obravnava ostalih točk preloži na drugi dan ob 9. uri zjutraj.

Deželni zbor Štajarski.

V 17. seji 10. jan. je deželni zbor izrekel, da se naj mariborska okrajna sodnija loči v dve sodniji, katerih meja naj bo Drava. V Mariboru naj se pa tudi ustanovi nova okrožna sodnija. Potem je prišlo poročilo finančnega odbora, o hišah za uboge in neozdravljene bolne, za ktere je štajarska hranilnica darovala 300.000 goldinarjev. Taka hiša se je napravila v Vildonu in se zdaj zida tudi v Ptuj. Za hišo v Vildonu doplača deželni fond 14.550 gl. Deželnemu odboru se dovoli, da sme za hrano ubogih občinam računati še manj kakor 35 kr. na dan. — Dalje se deželnemu odboru naloži, da pri vladi doseže pomnoženje okrajnih zdravnikov. Poprej je bilo na Štajarskem 19 okrajnih zdravnikov, zdaj jih je le 13. Pomanjkanje zdravnikov čuti zlasti slovenski Štajar, kjer so od prejšnjih 7 sanitetnih okrajev ostali samo trije. — Potem pridejo na vrsto razne prošnje. Prošnji Šoštanjkega okrajnega odbora, da se cesta od Šoštanja do Velenja vvrsti med okrajne ceste I. reda in se dovoli iz deželnega zaklada 2000 gl. za zidanje novega mosta čez Pako, se izročite deželnemu odboru, ki naj se o tej stvari poduči, in če je potrebno, privoli 2000 gold. iz svote, ki je odmenjena za podporo okrajnih cest II. reda.

Domače stvari.

(Vse ljubljanske šole) se bodo začele v sredo 21. t. m.; če bi se hoteli na koze ozirati, je rekel nek gospod zdravniškega sveta, morale bi šole prejenjati se za celo leto. Čudno, da gospodje še le zdaj pridejo do tega spoznanja.

(Ljubljanski kavarnarji) so povečali ceno kave od 10 na 12 kr.

(100.000 goldinarjev zastoj) je dobilo ljubljansko mesto od dunajskega bankirja Sotthen-a, ker je prelomil pogodbo, po kateri mu je imel posoditi poldrugi milijon. Če bo kdaj mogel spolniti pogodbo, si bode teh 100.000 gld. vrajal. Zdaj bodo gotovo najprvo zidali mestno šolo, ker je nedavno župan Dežman v deželnem zboru pokazal tako sočutje do na tesno v nezdravih izbah natlačenih učencev.

(Za predpust.) V neki slovenski vasi se ga je I. večkrat nalezel. Nekega večera, bilo je o poli polnoči, — tedaj ravno o uri duhov, maha I. malo natrkan proti domu. Mati, bodi si, da so hoteli svojega starega kaznovati, bodi si pozabljiviši, zaklenejo vežna vrata. I. trka, a nikdo se ne oglasi. Gre tedaj okoli hiše, da bi pri zadnjih vratih notri prišel. Ko se zadnjim vratom bliža, mu kar noge otrpnejo, lasje mu stopijo po koncu, ves se trese, ker pred vratmi vidi nekaj „belega“. Spomni se, da je zdaj čas „duhov“, teče, kolikor more v krčmo, kjer je prej pil, ljudi na pomoč klicat. A tu je že zaprto. Kaj storiti? I. se „okorajži“, jo mahne zopet proti domu, izdere kol iz plota in tako oborožen gre nad „duha“, sam pri sebi govoreč: „Če si tudi h... iz pekla, moraš „hin“ biti!“ „Tresk“ vdari „belega duha“, kol se prelomi in „duh“ se zvrne na tla. — I. plane na-nj in zgrabi — obleko, katero je dekla na šajtrgo obesila, da bi se čez noč posušila. Lahko si mislite, koliko smeja je bilo, ko je I. svojim in drugim pripovedoval, kaj se mu je bilo pripetilo, in kako „korajžno“ se je obnašal.

(Slovensko gledališče.) Danes, v soboto 17. t. m. se boste igrali dve igri: „Zblaznela je“, igra v 2 djanjih, in „Bekarjeva istorija“, spevoigra v 1 djanji, godba Conradijeva. — Pri tem moramo opomniti, da z blagajnikom dramatičnega društva vred pogrešamo že dalje časa iger, ktere bi gledališče napolnile. Mi prav dobro vémo, da je pri dramatičnem društvu vloženih več izvornih iger priljubljenih pisateljev, ki pa zaradi antipatije nekterih sedanjih odbornikov do pisateljev menda čakajo boljših dni.

Najnovejša poročila.

Trst, 13. jan. „Triest. Ztg.“ pravi, da predlog laškega ministra Minghettija o prenaradni davka na žganje nasprotova pogodbam sklenjenim z drugimi državami, ter pozivlja Nemčijo in Avstrijo, da naj o pravem času oporekovati omenjenemu predlogu.

Pariz, 15. januarija. Jetniki, kar jih je po Numanciji ušlo iz Kartagene, se bodo izročili Španjskim gosposkam, drugi begunci pa ostanejo na Algirskem.

Rim, 15. jan. Vest, da je Antonelli nevarno zbolel, je izmišljena.

Barcelona, 15. jan. Upor je zadušen.

Štatična poročila iz Trsta:

Leta 1873 se je v Trstu rodilo: možkih 2225, ženskih 2156, skupaj 4381; umrlo pa

je možkih 2205, ženskih 2119, skupaj 4324. Porok je bilo 1110. —

V primeri z letom 1872 je bilo l. 1873, več rojenih 282, umrlo pa jih je 507 manj in porok je bilo 68 več.

NB. Številke te zadevajo le katoličane.

Po posameznih farah se te številke tako razdele:

V fari sv. Justa je bilo rojenih 424, umrlih 326, porok 110; v fari D. M. Velike (pri jezuitih) r. 686, u. 582, p. 203; v fari sv. Antona novega r. 1565, u. 1117, p. 456; v fari sv. Antona starega r. 217, u. 168, p. 75; v fari sv. Jakoba r. 888, u. 729, p. 160; v fari sv. Ivana v Vrdelji r. 177, u. 154, p. 34; v fari sv. Mohora v Rojanu r. 228, u. 193, p. 55; v mestni bolnišnici r. 229, u. 978, p. 15; v mestni siromašnici r. 1, u. 77, p. 2.

Meseca novembra so v Trstu zaklali in pojedli: 1372 volov, 128 krav, 3 konje, 1472 telet, 978 kostrunov, 296 jagnjet in 297 prešičev. —

Cena mesa je bila meseca novembra funt govejevega od 32—44 kr.; f. teletine 40—48 kr.; f. svinjine od 36—44 kr.; f. kostrunovega od 28—32 kr.; f. konjskega od 16—24 kr.

Drva 3' dolga seženj po 19 gl. Cent koka 1 gl. 20 kr. Cent premoga (Steinkohle) 1 gl.

— Na morju je meseca novembra konec vzelo 217 jadranskih bark (Segelschiffe), in sicer 83 angleških, 25 nemških, 24 francoskih, 19 norveških, 15 laških, 11 holandskih, 11 danskih, 7 ameriških, 7 grških, 5 ruskih, 3 švedske, 1 španjska, 1 portugalska, 1 avstrijska, 1 turška, 1 guatimalaska, 1 od Nicaragua, 1 belgijska.

Parobrodov je poginilo v tem mesecu 21, in sicer 11 angleških, 5 nemških, 1 ameriški, 1 španjski, 1 francoski, 1 republike Argentinske, 1 turški.

Umrli so:

9. jan. Marija Tušnjak, delalska žena, 71 l., pneumonija. — Martin Turk, čevljar, 76 l., za občno slabostjo. — Marija Anžič, tesarski otrok, 2 l. 6 mes., za vratnim vnetjem. — Tomaž Alič, hlapec, 34 l., in Marija Magister, 48 l., za grižo. — Marija Jerina, delalska vdova, st. 64 l., za vodenico.

10. jan. Jakob Jerančič, gostilničar in mes., 42 l., za prsno vodenico. — Oto Linčinger, bivši trgovec, 56 l., za kozami. — Marija Eržen, žena sodn. služ., 54 l., za jetiko.

11. jan. Neznani mož, 50 l., za možg. mrtvodom. — Janez Kunstelj, berač, 61 l., za oslabljenjem moči. — Jožefa Brodman, steklarska vdova, 65 l., za kozami. — Janez Röger, bivši uradnik v sladkornici, 80 l., za oslabljenjem.

12. jan. Franc Puhar, delavec, 24 l., in Maks. Steska, otrok davkarskega nadzornika, 2 l. in 5 mes., za kozami.

13. jan. Marija Čurin, beračica, 80 l., za telesnim poškodovanjem. — Uršula Arhar, gostaški otrok, 4 l., za kašljem. — Anton Herman, izsluženi tajnik stavbenega vodstva, 90 l., za slabostjo.

Razpisana ustanova.

Friderik Weitenhiller-jeva ustanova s 58 gl. 80 kr. za kranjska dekleta, ki se možé, je za leto 1873 še oddati. Odmerjena je dekletom revnih starišev, ki so se l. 1873 omožile. Prošnje, katerim naj se priloži revno in zadržavno spričevalo in poročilni list, naj se oddajo do konca februarja kranjski deželni vladi.

Razpisano:

Služba učiteljev v Lašičah s 400 gl., v Ribnici s 600 gl., v Sodražici s 400 gl., v Loškem potoku s 500 gl., v Moravčah s 450 gl., v Po-

lomu s 350 gl., v Spodnjem logu (Unterlag) 450 gl., v Štalcah s 500 gl. letne plače. Prošnje se oddajajo pri dotičnih krajnih šolskih svetih do 17. februarja.

Službe ekonomičnih referentov pri okrajni cenilni komisiji v Kamniku, v Litiji in v Črnomlju 4 gld. dnevne plače. Prošnje se oddajajo do 26. januarja pri deželni cenilni komisiji v Ljubljani.

Popravek: Za adjunkta v Lašiče ne pride g. A. Jenčič, ampak bivši avskultant L. Jenčič. Prvi ostane v Ribnici.

Eksekutivne dražbe.

19. jan. 3. Fr. Glavič-ovo iz Klečec (419 gl.) v Žužemberku. — 3. Jož. Weber-jevo z Waldhofna (4067 gl.) v Litiji. — 3. Mat. Žali-jevo (1439 gl.) v Novem mestu. — 2. Jan. Spitznagel-novo (355 gl.) v Črnomlju. — 2. Jak. Cesar-jevo iz Prapreč (1712 gl.) na Brdu. — 2. M. Novak-ovo iz Krtine (2103 gl.) na Brdu. — 1. Jan. Grad-ovo (981 gl.) na Brdu. — 2. Tom. Prijatelj-jevo (583 gl.) v Ribnici. — Amand Barbarič-ovo v Novem mestu. — 1. Jere Danic-ovo iz Velesovega (8875 gl.) v Kranju. —

20. jan. 3. Jan. Burghard-ovih dedov (2650 gl.) v Metliki. — 2. Jož. Gergič-ovo (1420 gl.) v Črnomlju. — 2. A. Ferjančič-ovo iz Zagolj v Ipavi. — 3. Jož. Hočevnar-jevo iz Pijave Gorice (1032 in 2797 gl.) v Ljubljani. — Marije Ješove-ove v Kamniku. — 2. F. Eržen-ovo iz Kamnika (1220 gl.) v Kranju. — 1. J. Mulh-ovo iz Bab-nje peči (1881 gl.) v Litiji. — 1. J. Loparc-ovo iz Knjižine (272 gl.) v Črnomlju. — Jak. Premk-ovo iz Sp. Urema (948 gl.) v Senožečah. — 1. Mart. Romar-jevo iz Jelen (1405 gl.) v Litiji. — 1. A. Pakučar-jevo iz Podrage (487 gl.) v Ipavi. — Ant. Trost-ovo iz Podrage (952 gl.) v Ipavi.

21. jan. 2. Hel. Cesar-jeve iz Št. Andreja (1264 gl.) na Brdu. — 2. Marije Šušnik-ove (1805 gl.) na Brdu. — 2. Fr. Lavrič-ovo iz Krtine (878 gl.) na Brdu. — 2. Jan. Klemen-ovo iz Glinic (6374 gl.) v Ljubljani. — 2. Martin Pirkovič-ovo v Sp. Suhadolu (1277 gl.) v Novem mestu. — 3. Katre Staudahar-jeve iz Hrelin (370 gl.) v Črnomlju.

22. jan. 2. J. Kreutzberger-jevo (8200 gl.) v Kranju. — 1. Aurelije Tomasy-jeve hišna št. 11 na velikem trgu (15000 gl.) v Ljubljani.

Telegrafične denarne cene

16. januarija.

Papirna renta 69.55. — Srebrna renta 74.70. — 1860letno državno posojilo 105.—. — Bankine akcije 1025 — Kreditne akcije 241.50. — London: 113.70. — Srebro 106.90. — Ces. kr. cekini —.—. — Napoleon 9.05.

Denarstvene cene.

15. januarija.

Državni fond.	Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta	69.85	69.95
5% renta v srebru	74.55	74.65
Srečke (lozi) 1854. l.	97.25	97.75
" " 1860. l. cel.	104.75	105.25
" " 1860. l. pol.	115.50	116.—
Premijski listi 1864. l.	138.—	138.50
Zemljiščne odveznice.		
Štajarske po 5%	93.—	—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	85.—	89.—
Ogerske po 5%	74.75	75.25
Hrvaške in slavonske po 5%	75.50	77.—
Sedmogradske po 5%	73.75	74.25
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	1026	1027
Unionske banke	128.—	128.50
Kreditne akcije	243.50	244.—
Nižoavstr. eskomptne družbe	880.—	885.—
Anglo-avstr. banke	155.25	155.75
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gld. a. v.	167.50	168.50
Tržaške " 100 " k. d.	—	117.—
" " 50 " " "	—	53.—
Budenske " 40 gld. a. v.	23.50	24.—
Salmove " 40 " " "	34.—	35.—
Palfi-jeve " 40 " " "	—	22.—
Clary-jeve " 40 " " "	31.50	32.—
St. Genois " 40 " " "	22.50	21.50
Windischgrätz-ove " 20 " " "	20.50	21.50
Waldstein-ove " 40 " " "	21.—	23.—
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.37	5.38
Napoleons'or	9.06	9.06—
Srebro	106.70	106.90

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.